

Tisková zpráva, 7. července 2022

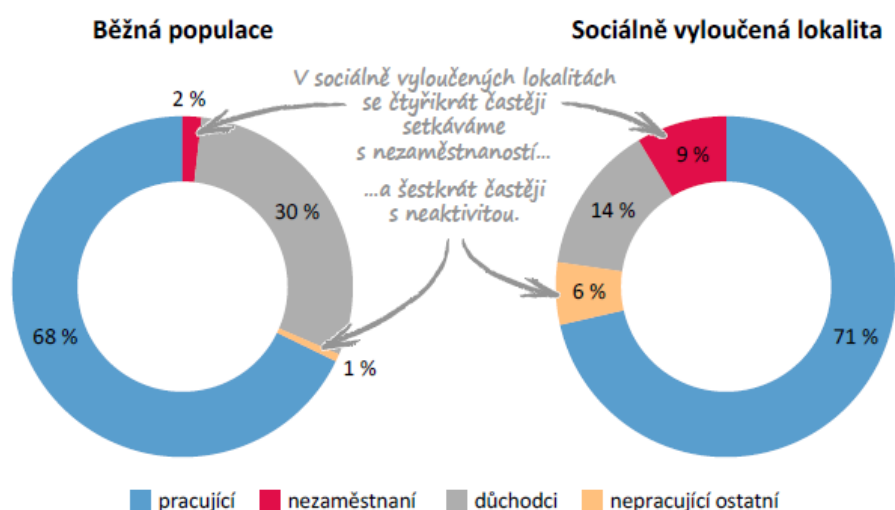
Nová studie think-tanku IDEA při Národohospodářském ústavu Akademie věd ČR s názvem „Chudoba a sociální dávky v sociálně vyloučených lokalitách“ představuje výsledky unikátní analýzy životních podmínek v sociálně vyloučených lokalitách v České republice. Studie zkoumá nejen příjmy a ohrožení chudobou, ale zároveň odhaluje roli sociálních dávek při snižování míry chudoby.

V sociálně vyloučených lokalitách žije v České republice přes 100 tisíc obyvatel, tedy necelé 1 % obyvatel. Za sociálně vyloučenou lokalitu je přitom považován fyzicky či symbolicky ohraničený prostor, kde žije více než 20 osob v nevyhovujících podmínkách. Nevyhovující podmínky jsou potom odvozeny od počtu příjemců příspěvku na živobytí.

Studie srovnává podmínky v domácnostech ze sociálně vyloučených lokalit oproti běžným domácnostem. Ukazuje se, že v domácnostech v sociálně vyloučených lokalitách žije v průměru větší podíl mladších a nižší podíl důchodců. Výrazně nižší je tam průměrné dosažené vzdělání. Vzdělání bez maturity má v těchto lokalitách 85 % osob, zatímco v běžné populaci pouze 40 %. Až čtyřikrát častěji se tam setkáváme s nezaměstnaností a ekonomickou neaktivitou.

„Horší vzdělanostní úroveň a nižší ekonomická aktivita se samozřejmě podepisují na čistých tržních příjmech domácností. Ty jsou v sociálně vyloučených lokalitách o třetinu nižší než u běžné populace. Důchody, sociální dávky a ostatní příjmy na tom nic zásadního nemění,“ přibližuje ekonomické podmínky v sociálně vyloučených lokalitách spoluautorka studie Klára Kalíšková.

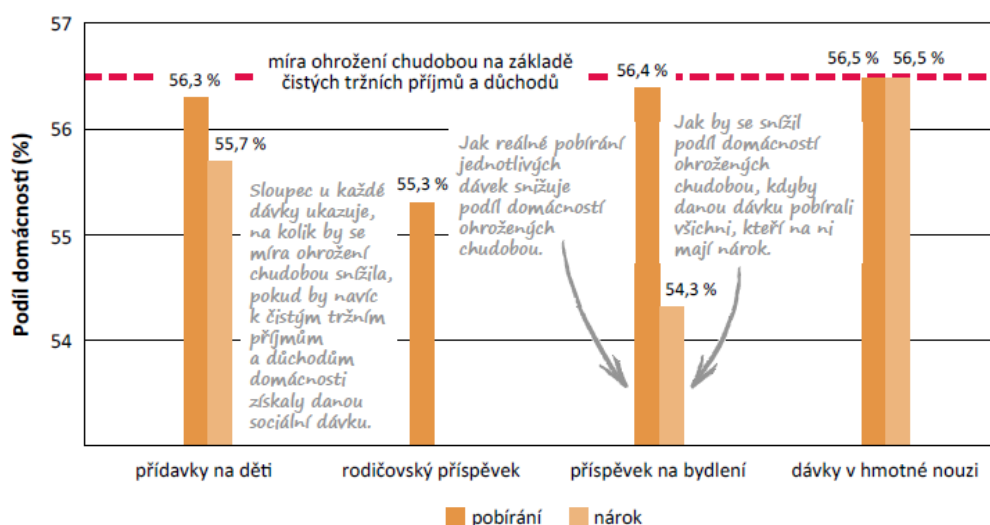
Graf 2: Druhy domácností podle pracovní aktivity

Poznámka: Graf znázorňuje podíly domácností podle ekonomické aktivity v běžné populaci (zdroj: data EU-SILC 2020) a v populaci v SVL (zdroj: data SVL-SILC 2020). Všechny údaje jsou převáženy populačními vahami tak, aby odpovídaly složení populace ČR. Díváme se na 4 typy domácností: pracující (alespoň jeden člen domácnosti je ekonomicky aktivní), nezaměstnaní (nikdo v domácnosti není ekonomicky aktivní a alespoň jeden člen je nezaměstnaný), důchodci (nikdo není ekonomicky aktivní ani nezaměstnaný, aspoň jeden člen je nepracující důchodce) a nepracující ostatní (ostatní neaktivní domácnosti, kde nikdo není ekonomicky aktivní ani nezaměstnaný ani důchodce).

Potěšitelné je zjištění, že český sociální systém na osoby ohrožené chudobou cílí poměrně dobře. Nárok na jednu sociální dávku má totiž 94 % domácností ohrožených chudobou v sociálně vyloučených lokalitách, ve srovnání s 73 % v běžné populaci. Oproti tomu v domácnostech chudobou neohrožených má nárok na některou sociální dávku jen zhruba 25 % domácností. Většinou se v těchto případech navíc jedná o dávky, které na snižování chudoby necílí, jako jsou např. nemocenské dávky a dávky pro rodiny s dětmi.

Graf 10: Vliv sociálních dávek na míru ohrožení chudobou v sociálně vyloučených lokalitách

Zdroj: SVL-SILC 2020, všechny údaje jsou převáženy populačními vahami, aby odpovídaly složení populace ČR.

Ze studie dále vyplývá, že jistou, ale ne zásadní roli ve snižování míry chudoby hraje čerpání sociálních dávek. Bez započítání sociálních dávek je v sociálně vyloučených lokalitách podíl domácností pod hranicí chudoby 56,5 %. Po započtení se tento podíl snižuje na 52 %. Pokud by domácnosti čerpaly všechny sociální dávky, na které mají nárok, pak by ohrožení chudobou kleslo na 45,6 %.

„Některé domácnosti mají tak nízké příjmy, že je systém sociálních dávek nevyzdvihne nad hranici chudoby, nicméně je k této hranici přiblíží. Ačkoli jsou tedy určité dávky ve snižování míry ohrožení chudobou neúčinné, mohou snižují tzv. mezeru chudoby, tedy vzdálenost příjmů od hranice chudoby,“ vysvětluje spoluautorka studie Lucie Zapletalová.

Problém nízké míry pobírání dávek v domácnostech s nárokem se týká jak sociálně vyloučených lokalit, tak běžných domácností. Největší rozdíl mezi nárokem a pobíráním nacházíme u příspěvku na bydlení, jenž má zároveň největší potenciál snižovat míru ohrožení chudobou. Ačkoli na něj má v sociálně vyloučených lokalitách nárok až polovina domácností, reálně ho pobírá jen 12 % z nich. Velké rozdíly panují i u dávek hmotné nouze a přídatků na děti.

Vzhledem ke vlivu, který má využívání sociálních dávek na zmírňování chudoby nízkopříjmových domácností, mělo by být jednou z priorit sociální politiky objasnění a řešení důvodů, proč nejsou některé sociální dávky dostatečně využívány.

Studie vznikla s podporou Akademie věd ČR v rámci programu Strategie AV21. Celý text k dispozici [zde](#).

Kontakt na autory studie:

Miroslava Federičová, miroslava.federicova@cerge-ei.cz

Klára Kalíšková, klara.kaliskova@cerge-ei.cz

Lucie Zapletalová, lucie.zapletalova@cerge-ei.cz

Administrativní kontakt pro média:

Eva Peňázová, eva.penazova@cerge-ei.cz, +420 - 602 698 440

IDEA při CERGE-EI, Politických vězňů 7, Praha 1, idea@cerge-ei.cz

Institut pro demokracii a ekonomickou analýzu (IDEA) při Národohospodářském ústavu AV ČR, v. v. i. je nezávislý akademický think-tank zaměřující se na analýzy, vyhodnocování a vlastní návrhy veřejných politik. Doporučení IDEA vychází z analýz založených na faktech, datech, jejich nestranné interpretaci a moderní ekonomické teorii. IDEA je projektem Národohospodářského ústavu Akademie věd České republiky, který spolu

s Centrem pro ekonomický výzkum a doktorské studium Univerzity Karlovy (CERGE) tvoří společné akademické pracoviště CERGE-EI.